

Received: 22 March 2013
Available from www.defenceandstrategy.eu

Accepted: 12 April 2013

Published online: 15 June 2013
doi: 10.3849/1802-7199.13.2013.01.071-072

Jak citovat tuto recenzi / How to Cite this Book Review

FRANK, Libor. 22.3.2013. Ozbrojené konflikty po konci studené války. POSPÍŠIL, Ivo, Zdeněk KŘÍŽ et al. Reviewed in: *Obrana a strategie*, 1/2013: 71-72, 15.6.2013.

POSPÍŠIL, Ivo, Zdeněk KŘÍŽ et al. *Ozbrojené konflikty po konci studené války*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2012. Ediční řada Monografie, sv. 46. ISBN 978-80-210-6047-0.

Libor Frank

Publikace „*Ozbrojené konflikty po konci studené války*“ je výsledkem stejnojmenného grantového projektu řešeného Katedrou mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Editory publikace, do níž přispěla řada autorů z tohoto pracoviště nebo jeho okruhu, jsou Ivo Pospíšil a Zdeněk Kříž. Tito zkušení a v akademické sféře uznávaní autoři se pokusili za přispění dalších svých kolegů a doktorandů o vytvoření obsáhlejší publikace, jejímž cílem bylo nalezení odpovědi na otázku, zda a jak zásadně ovlivnil konec studené války charakter a způsob vedení ozbrojených konfliktů.

Tento obsáhlý a ambiciózní publikační počín se pokouší o obecnější a celostní náhled na vývoj této problematiky v uplynulých dekadách. Přestože již bylo uvedené téma částečně v české odborné literatuře reflektováno (O. Krejčí, J. Eichler, Š. Waisová-Cabadová, P. Drulák aj.), monografie brněnských autorů se věnuje tématu ve výrazně širším rozsahu a kontextu.

Samotná publikace se soustřeďuje na dva základní okruhy problémů, čemuž odpovídá i její vnitřní struktura. V první části je věnována pozornost především analýze změn, které konec studené války, resp. rigidně nehybného (a paradoxně z hlediska četnosti a závažnosti konvenčních ozbrojených konfliktů bezpečnějšího) bipolárního uspořádání světa, přináší. Úvodní kapitola této části z pera Petra Suchého je fundovaným úvodem do problematiky ozbrojených konfliktů, relevantní terminologie a typologie. Na ni navazuje kapitola Pavla Pšejji a Zuzany Vránové. Právě tuto kapitolu je možné považovat je jednu z nosných částí celé publikace, neboť se věnuje souhrnnému posouzení válek a ozbrojených konfliktů a jejich reflexi v teorii (ale i praxi) mezinárodních vztahů. Částečně přináší odpověď na výzkumné otázky stanovené autory publikace a identifikuje zásadní změny provázející současné ozbrojené konflikty (např. posun od konfliktu stát vs. stát ke konfliktu státního a nestátního aktéra nebo nestátních aktérů). Jde o velmi zdařilý kontextuální rámec pro celou publikaci.

Navazující kapitola Evy Duřpektové se věnuje teorii spravedlivé války, lépe řečeno jejímu pojetí a pokusům o uplatňování v současnosti. Představuje velmi detailní a hluboký vhled do problematiky (možná až příliš vzhledem k proporcím celé publikace). Velmi detailní jsou i poslední dvě kapitoly první části od Jany Urbanovské a Martina Chovančíka, které se soustřeďují na otázku proměny agendy a role OSN při prevenci a řešení ozbrojených konfliktů, nebo spíše zkoumají reálné možnosti této organizace při udržování mezinárodního míru a bezpečnosti.

Druhá část knihy je zaměřena na oblast mezinárodního práva, resp. jeho vývoje, prosazování a proces institucionalizace. Ivo Pospíšil a Lukáš Hoder se ve své kapitole zabývají především možnostmi právní regulace ozbrojených konfliktů po skončení studené války. Analyzují roli OSN, lépe řečeno její Rady bezpečnosti, a zkoumají otázku legalizace použití síly v současném systému mezinárodních vztahů. Petr Preclík a Ivo Pospíšil se zaměřili na téma judicializace ozbrojených konfliktů v mezinárodních vztazích a Hubert Smékal s Lubomírem Majerčíkem na roli vnitrostátních

soudů a ozbrojených konfliktů. Přes nepochybnou erudici zmíněných autorů je přínos těchto dvou kapitol pro naplnění cíle publikace čili zodpovězení výzkumných otázek diskutabilní. Představují nepochybně kvalitní texty, ale jejich zařazení, resp. poměrně značný rozsah, může být předmětem diskuse. Samostatné příspěvky Ivo Pospíšila a Lubomíra Majerčíka věnované judikatuře mezinárodních institucí ochraňujících lidská práva a problematice trestání jejich porušování v průběhu ozbrojeného konfliktu také vybízejí k užšímu propojení a redukci. Druhou část publikace uzavírá kapitola Kataríny Šipulové o tranzitní spravedlnosti a procesu usmiřování v postkonfliktní fázi.

I když je publikace „*Ozbrojené konflikty po konci studené války*“ pojímána jako jednotný výstup z grantového projektu, její vnitřní členění je poměrně výrazné. Přestože analýza vývoje mezinárodního práva a jeho institucí je nepochybně významná a má své místo v analýze minulých a současných ozbrojených konfliktů, těžiště práce, nebo spíše odpovědi na výzkumné otázky, přinášejí především kapitoly první části knihy. Zůstává proto otázkou (a to i v souvislosti s velkým rozsahem a úzkým zaměřením druhé části knihy), zda nebylo v této souvislosti vhodnější právní problematiku soustředit do samostatné publikace.

Obecně je možné poznamenat, že práci jako celek determinují akademické a profesní zkušenosti a zaměření autorů. Text publikace je značně teoretický a místy nevyvážený. Snad až neadekvátní prostor je např. určen specifickým problémům (např. teorii spravedlivé války, sankčním mechanismům OSN, přístupům vnitrostátních soudů k ozbrojeným konfliktům). Na druhou stranu některým významnějším tématům se věnuje jen malá pozornost (např. chybí detailnější komparace příčin ozbrojených konfliktů, změn ve způsobu použití ozbrojených sil, důsledků proměny protivníka, kromě OSN není zaměřena pozornost na jiné mezinárodní organizace, v podstatě chybí téma asymetrické války apod.). Také využití empirických zkušeností a „tvrdých“ dat v komparaci konfliktů po skončení studené války a před ním je sporadické (zde se nabízí prostor k využití informací ze SIPRI, IISS, UCDP aj.). Možná by přínosem pro práci a její vyvážení mohl být i příspěvek autora mimo akademickou sféru (vojáka, diplomata).

Všechny kapitoly vycházejí z množství relevantních a aktuálních pramenů a literatury, přičemž v drtivé většině se jedná o zdroje anglosaské provenience, což vzhledem ke zvolenému tématu i ke skutečnosti, že latinou dneška je angličtina, nepřekvapuje. Nicméně i v české odborné literatuře se vyskytují využitelné knižní i časopisecké tituly, které však bude čtenář v publikaci postrádat.

Dílo „*Ozbrojené konflikty po konci studené války*“ je zcela jistě významným a vítaným publikačním počinem, který má potenciál významně obohatit a rozšířit českou odbornou literaturu zabývající se problematikou mezinárodních vztahů a ozbrojených konfliktů.